

Yliopiston Apteekki

**Lääkejätteiden palautus apteekkiin
Asiakaskyselyn tulokset**

**Lahti
27.10.2009**

Sisältö

1. Tutkimuksen toteutus
2. Lääkejätteiden palautus Suomessa
3. Tulosten yhteenveto
4. Taustatiedot vastaajista
5. Tulokset
  - Kotitalouden lääkejätteet
  - Kotitalouden lääkejätteiden läpikäynti
  - Lääkejätteiden käsittelytavat
  - Lääkejätteiden palauttaminen apteekkiin
  - Lääkejätteiden palauttamisen tarpeellisuus
  - Asenteet ja mielipiteet
6. Kyselylomake

1 Tutkimuksen toteutus

- Asiakaskysely toteutettiin Yliopiston Apteekin kaikissa 17 toimipaikassa ympäri Suomen.
- Kysely toteutettiin apteekkien reseptipalvelupisteissä täytettävänä lomakekyselynä viikolla 38 (v. 2009).
- Tarkemmat tiedot tutkimuslomakkeesta löytyvät tämän esityksen lopusta.
- Vastauksia saatiin 2617 kappaletta. Toimipistekohtaisesti vastauslomakkeita täytettiin 50-257 kappaletta.
- Tutkimuksessa selvitettiin lääkejätteen palautukseen liittyviä toimintatapoja ja asenteita.

2 Lääkejätteen palauttaminen Suomessa

- Luontoon päätyy Suomessa sekajätteen mukana tai viemäriverkoston kautta yhä kymmeniä tonneja käyttämättä jääneitä tai vanhentuneita lääkkeitä vuosittain.
- Vanhentuneet ja käytöstä poistetut lääkkeet luokitellaan ongelmajätteiksi, koska ne vaikuttavat eläviin organismeihin luonnossa.
- Kotitalouksissa säilytettävät vanhentuneet ja käytöstä poistetut lääkkeet aiheuttavat riskin aikuisille, lapsille ja kotieläimille, mikäli niitä käytetään vahingossa.
- Lääkejätteen määrää voi vähentää ostamalla lääkkeitä sopivissa erissä ja aloittamalla uusi lääkehoito aina pienellä kokeilupakkauksella. Käyttämättä jääneet lääkkeet voi palauttaa apteekkiin.
- Apteekit ottavat vastaan käyttämättömäksi jääneet lääkkeet vapaaehtoisesti eli apteekkeilla ei ole lakiin perustuvaa velvoitetta asiasta. Tässä apteekit ovat olleet jätehuollossa edelläkävijöitä jo vuosia.
- Yliopiston Apteekin kaikissa 17 toimipisteessä ympäri Suomen on syksyllä 2009 otettu käyttöön lääkejätteroska-astiat. Niihin asiakas voi itse palauttaa läpinäkyvässä pussissa lähes kaikki lääkejätteet. Ainoastaan ruiskut ja neulat, joida sisältävät lääkkeitä ja käytöstä poistetut elohopeakuumemittarit palautetaan edelleen henkilökunnalle.
- Apteekkeista lääkejätteet kuljetetaan paikallisen jätehuollon kautta Ekokemille, jossa ne tuhoetaan polttamalla. Jätteen polttamisen yhteydessä syntyvää kaukolämpöä hyödynnetään Riihimäellä ja Hyvinkäällä.

3 Tulosten yhteenveto

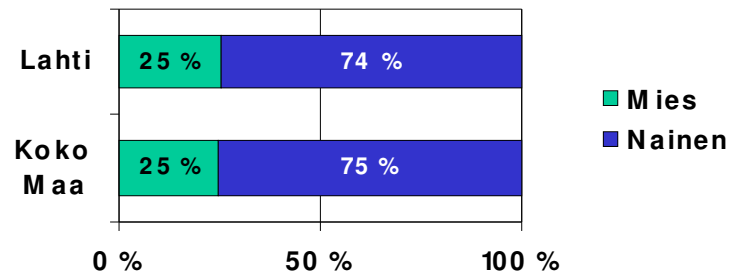
- Lähes joka toisella suomalaisella (44 % vastaajista) on kotonaan käytöstä poistettuja tai vanhentuneita lääkkeitä.
- Kotona olevien lääkkeiden päiväykset käydään useimmiten läpi kerran vuodessa (40 % vastaajista).
- Lähes joka kymmenes suomalainen (9 % vastaajista) on laittanut lääkejätteitä joko muiden jätteiden sekaan tai viemäriin viimeisten 12 kuukauden aikana, vaikka lääkejätteet tulisi aina palauttaa apteekkiin.
- Vain noin puolet suomalaisista (52 %) on sitä mieltä, että lääkejätteiden palautusmahdollisuudesta apteekkiin tiedotetaan riittävästi.
- Lääkejätteiden palauttamista apteekkiin pitää helppona 84 % suomalaisista.
- Kolme neljästä suomalaisesta (75 %) on huolissaan siitä, miten lääkejätteet vaikuttavat luontoon ja ympäristöön.
- Suomalaisista 84 % vie kaikki kotitalouden ongelmajätteet erilliseen keräyspisteeseen. Tämän kyselyn perusteella voidaan päätellä, että lääkejätteiden osalta palautus on kattavampaa kuin muiden ongelmajätteiden osalta.

4 Taustatiedot vastaajista

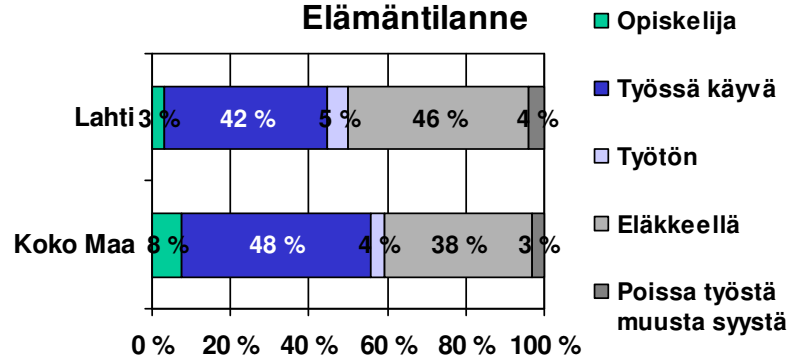
Vastaajien määrä

Lahti N= 139
 Koko maa N=2617

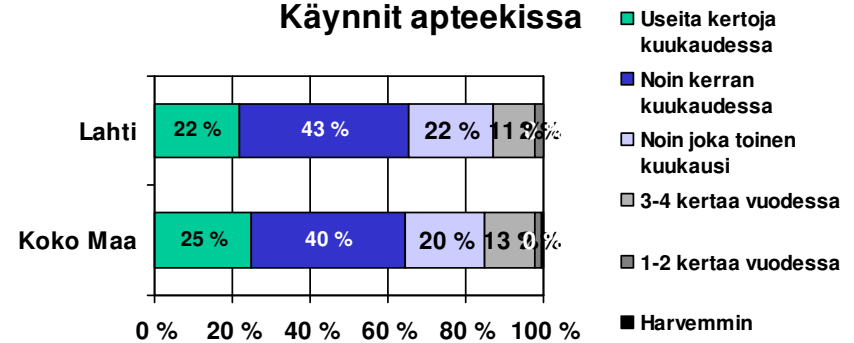
Sukupuoli

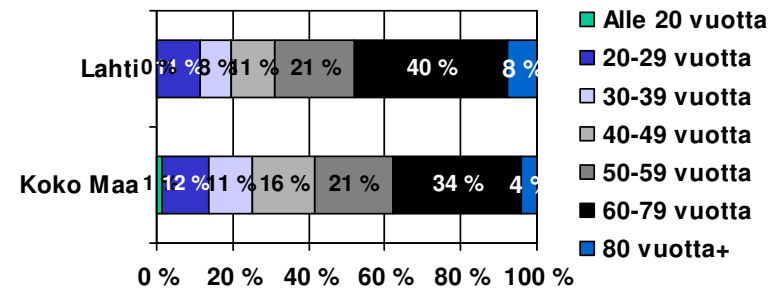
Elämäntilanne

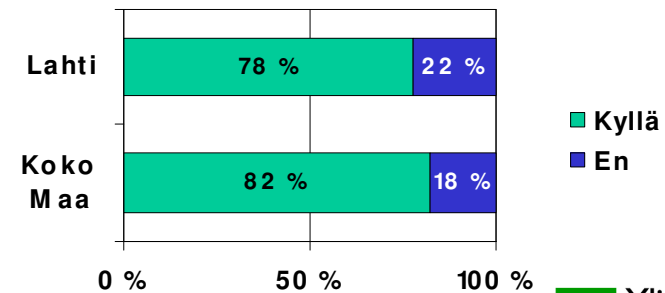
Käynnit apteekissa

Ikä

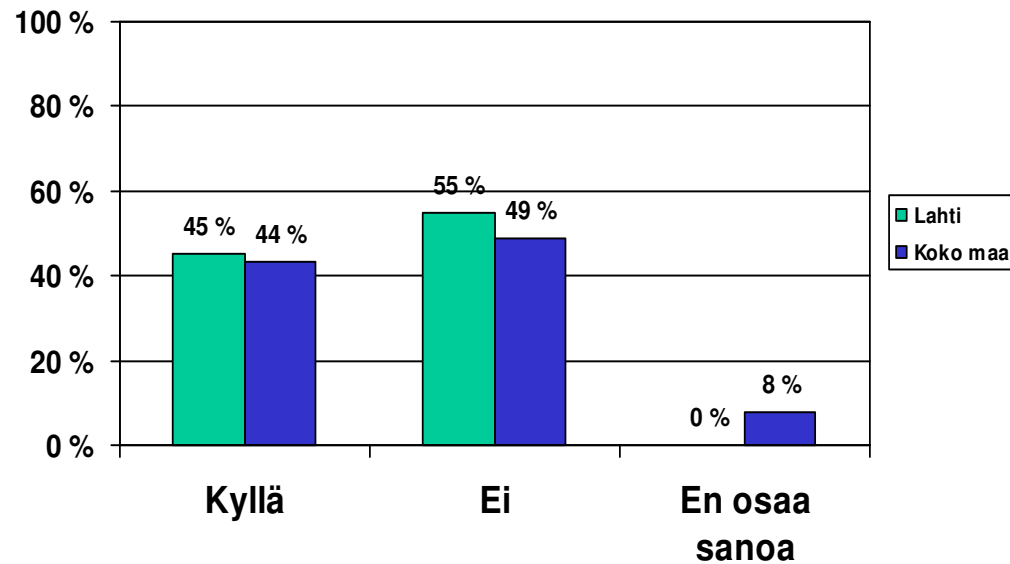

Reseptilääkkeiden päivittäinen käyttö

5.1 Kotitalouden lääkejätteet

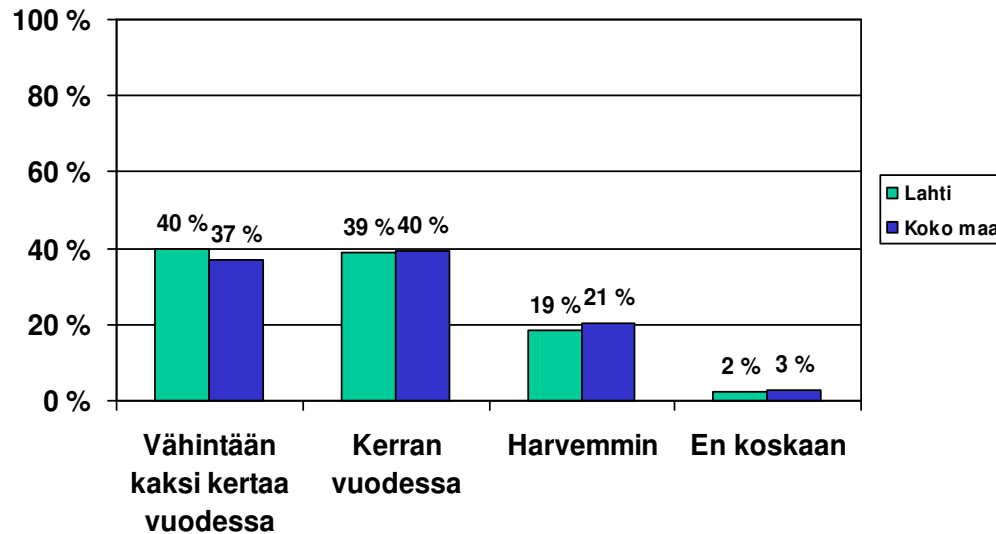
1. Onko kotonasi tällä hetkellä vanhentuneita tai käytöstä poistettuja lääkkeitä?

- Koko maassa 44 %:lla (Lahdessa 45 %:lla) on kotonaan vanhentuneita tai käytöstä poistettuja lääkkeitä.
- Lähes joka kymmenes (8 %) Suomessa ei tiedä tarkasti lääkekaappinsa (tai muun lääkkeiden säilytyspaikkansa) sisältöä.
- Lahdessa keskimääräistä useampi tietää kotona olevista lääkejätteistä, sillä "en osaa sanoa"- vastauksia oli Lahdessa selvästi vähemmän (0 %) kuin Suomessa keskimäärin (8 %).

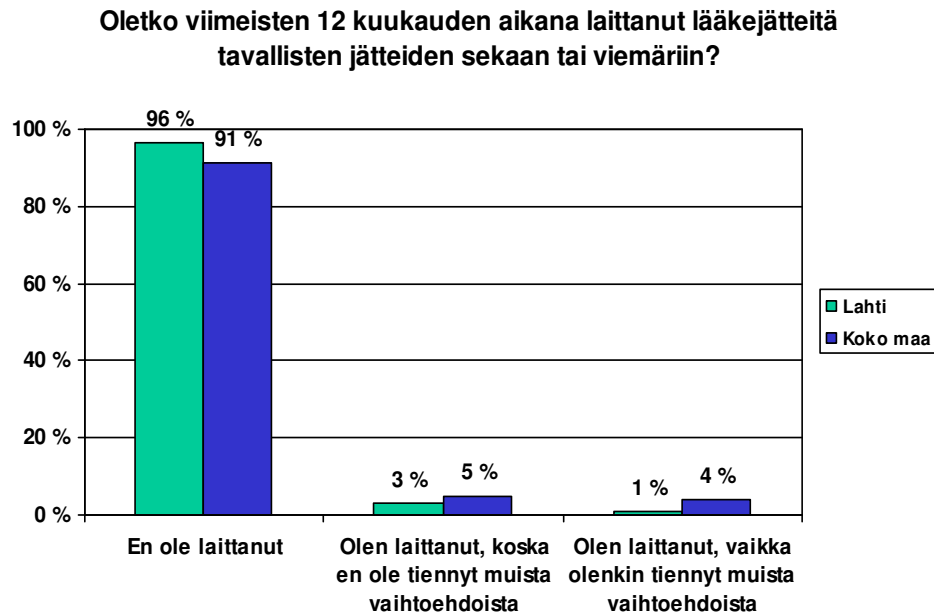
5.2 Kotitalouden lääkejätteiden läpikäynti

Kuinka usein käyt läpi kaikkien kotonasi olevien lääkkeiden päiväykset (esim. lääkekaapin sisällön)?

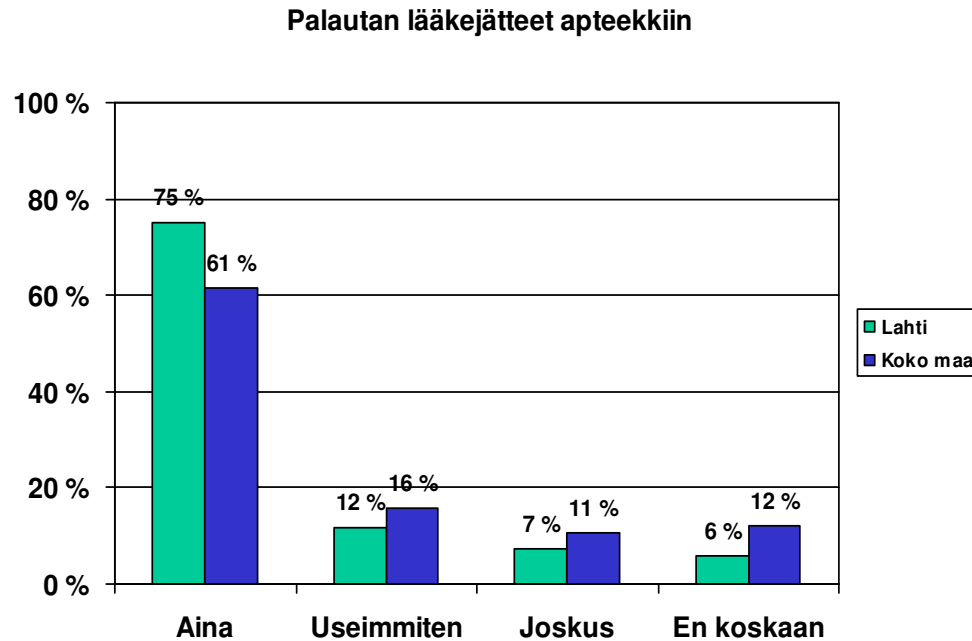
- Yleisimmin lääkekaapin sisältö käydään läpi vuosittain (40 % vastaajista) .
- Lahti poikkeaa koko Suomen keskiarvoista siten, että siellä kotona olevien lääkkeiden päiväykset käydään useimmiten läpi vähintään kaksi kertaa vuodessa (40 % vastaajista).
- Noin joka neljäs koko maassa (24 %) ja noin joka viides (21 %) Lahdessa käy kotona olevien lääkkeiden päiväykset läpi harvemmin tai ei koskaan.

5.3 Lääkejätteiden käsittelytavat

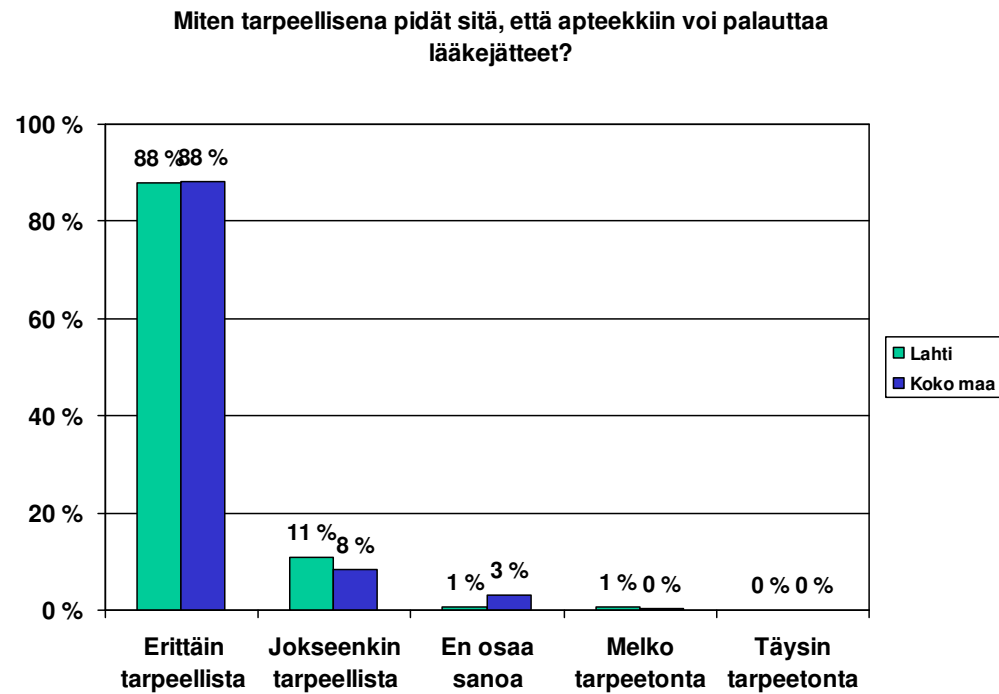
- Suomalaista noin joka kymmenes (9 %) kertoi laittaneensa jätteitä ohjeiden vastaisesti tavallisten jätteiden sekaan tai viemäriin viimeisen vuoden aikana. Lahden vastaajista näin kertoi toimineensa vain 4 %.
- Suurin osa näin toimineista (kaikista vastaajista 5 %, Lahden vastaajista 3 %) ei ole tiennyt, miten lääkejätteitä kuuluisi palauttaa. Tämä kertoo siitä, että lääkejätteiden palauttamisesta tarvitaan yhä lisää tietoa.
- Kaikista vastaajista 4 % (Lahden vastaajista vain 1 %) kertoi hävittäneensä lääkejätteitä ohjeiden vastaisesti, vaikka onkin tiennyt palautusmahdollisuudesta apteekkiin. Pääsyyinä mainitaan laiskuus, välinpitämättömyys, huolimattomuus, kiire, apteekin kaukainen sijainti, lääkkeiden vähäinen määrä ja lääkeaineen haitattomuus.

5.4 Lääkejätteiden palauttaminen apteekkiin

- Lähes kaksi kolmesta (61 %) koko maassa palauttaa lääkejätteet aina apteekkiin. Lahdessa lääkejätteet aina apteekkiin palauttavien osuus on suurempi (75 %) kuin koko maassa keskimäärin.
- Noin joka kymmenes (12 %) koko maassa ja noin joka kahdeskymmenes (6 %) Lahdessa ei kuitenkaan palauta koskaan lääkejätteitä apteekkiin. Osalla heistä lääkejätettä ei kuitenkaan välttämättä synny, mikäli he käyttävät lääkepakkauksen sisällön aina loppuun saakka ja hävittävät tavallisen pakkauksen muun jätteen mukana (näin toimivien osuutta ei tässä kyselyssä selvitetty).

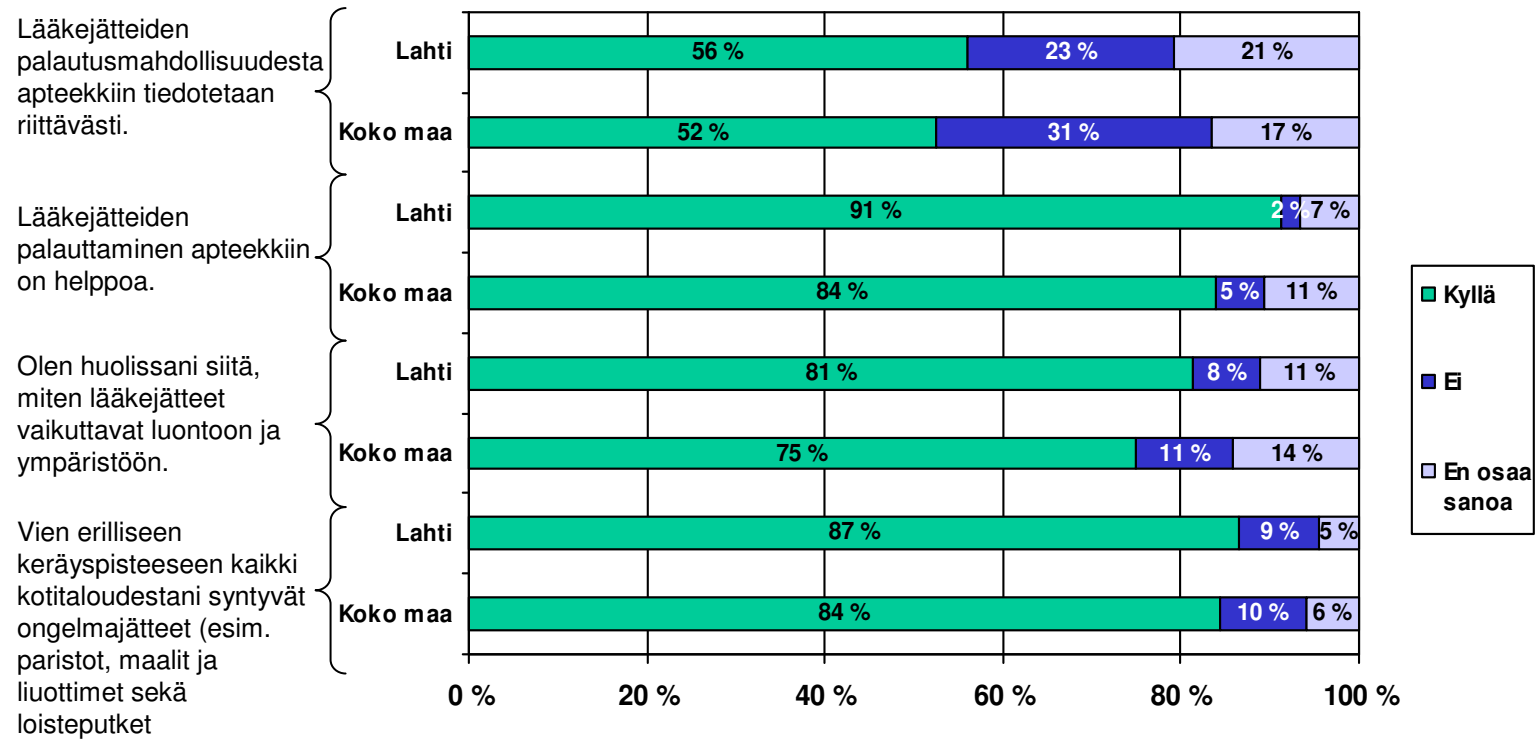
5.5 Lääkejätteiden palauttamisen tarpeellisuus

- Vastaajista 88 % (sekä koko maassa että Lahdessa) pitää lääkejätteiden palautusmahdollisuutta erittäin tarpeellisena. Kukaan ei sen sijaan pitänyt tätä mahdollisuutta täysin tarpeettomana. Tämä kertoo siitä, että suomalaiset pitävät lääkejätteiden oikeaa hävittämistä kaiken kaikkiaan erittäin tarpeellisena.

5.6 Asenteet ja mielipiteet

Mielipiteitä lääkejätteistä

6 Kyselylomake

LÄÄKEJÄTEKYSELY

Tässä tutkimuksessa selvitetään käyttämättä jääneiden tai vanhentuneiden lääkkeiden (= lääkejätteiden) hävitystapoja Yliopiston Apteekin asiakkaiden keskuudessa.

1. Onko kotonasi tällä hetkellä vanhentuneita tai käytöstä poistettuja lääkkeitä?

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

2. Kuinka usein käytät läpi kaikkien kotonasi olevien lääkkeiden päiväykset (esim. lääkekaapin sisällön)?

- Vähintään kaksi kertaa vuodessa
 Kerran vuodessa
 Harvemmin
 En koskaan

3. Oletko viimeisten 12 kuukauden aikana laittanut lääkejätteitä tavallisten jätteiden sekaan tai viemäriin?

- En ole laittanut
 Olen laittanut, koska en ole tiennyt muista vaihtoehdoista
 Olen laittanut, vaikka olenkin tiennyt muista vaihtoehdoista, miksi?

.....
.....
.....
.....

4. Palautat lääkejätteet apteekkiin

- Aina
 Useimmiten
 Joskus
 En koskaan

5. Miten tarpeellisenä pidät sitä, että apteekkiin voi palauttaa lääkejätteet

- Erittäin tarpeellista
 Jotseenkin tarpeellista
 En osaa sanoa
 Melko tarpeetonta
 Täysin tarpeetonta

6. Ota kantaa seuraaviin väitteisiin (1= kyllä, 2= ei, 3= en osaa sanoa)

Lääkejätteiden palautusmahdollisuudesta apteekkiin tiedotetaan riittävästi. 1 2 3

Lääkejätteiden palauttaminen apteekkiin on helppoa. 1 2 3

Olen huolissani siitä, miten lääkejätteet vaikuttavat luontoon ja ympäristöön. 1 2 3

Vien erilliseen keräyspisteeseen kaikki kotitaloudestani syntyvät ongelmajätteet (esim. paristot, maalit ja liuottimet sekä loisteputket). 1 2 3

Millaisia terveisiä tai toiveita haluat lähettää Yliopiston Apteekille liittyen lääkejätteiden palautukseen?

.....
.....
.....

TAUSTATIEDOT

Sukupuoli

- Mies
 Nainen

Ikä

- Alle 20-vuotta
 20–29-vuotta
 30–39-vuotta
 40–49-vuotta
 50–59-vuotta
 60–79-vuotta
 80-vuotta –

Elämäntilanne

- Opiskelija
 Työssä käyvä
 Työtön
 Eläkkeellä
 Poissa työstä muusta syystä (esim. vanhempainvapaa)

Kuinka usein käyt apteekissa?

- Useita kertoja kuukaudessa
 Noin kerran kuukaudessa
 Noin joka toinen kuukausi
 3-4 kertaa vuodessa
 1-2 kertaa vuodessa
 Harvemmin

Oletko Yliopiston Apteekin UNIIKKI-kanta-asiakas?

- Kyllä
 En

Käytätkö päivittäin jotakin reseptilääkettä?

- Kyllä
 En

Lämpimät kiitokset vastauksista!

www.yliopistonapteekki.fi

www.yliopistonapteekki.fi

